

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף כ

מִן התורה מותר לטלטל מהחצר למבוי ולהיפך, כיון שהכל רשות היחיד. אולם חכמים גזרו שלא לטלטל מרשות היחיד שלו לרשות היחיד של חברו. וכיון שלכל החצרות יש דיורים במבוי, א"כ אסור לטלטל במבוי ובחצרות עד שיערבו כולם, שאז הם נחשבים כרשות אחת.

חצר שראשה נכנס לבין הפסין: חצר שהיא פתוחה בראשה לשטח שבין הפסים (של הבריאות), מותר לטלטל מהחצר לבין הפסים ומבין הפסים לחצר, כיון שאין דיורים בבין הפסים ואין זה נחשב למוציא מרשותו לרשות חברו. ואם יש שתי חצרות סמוכות זו לזו ומחיצה ביניהן ופתוחות בראשן לבין הפסים, לדעת רב הונא אסור לטלטל מתוכן לבין הפסים אפילו אם עירבו, גזירה שמא יאמר שעירוב מועיל לבין הפסים, כלומר שיטעו לומר ששתי החצרות מטלטלות מזו לזו ע"י שעשו שיתוף מבואות דרך הפסים, והרי אי אפשר לערב בין הפסים משום שהוא פרוץ מארבע רוחות. ולדעת רבא אם עירבו מותר.

לדעת רב הונא - הברייטא שמתירה שתי חצרות בטלטול בראשן פתוח לבין הפסים, כשעירבו, עוסקת במקרה שנפרצה פרצה גדולה בסוף המחיצה שבים שתי החצרות, שבכך הם נחשבות לרשות אחת, ולכן מותרות בטלטול.

יבשו מים בשבת: העושה 'פסי ביראות' ויבשו המים שבבור בשבת, אסור לטלטל בין הפסים, משום שכל היתר של מחיצת הפסים הוא משום המים שבבור, והרי יבשו המים. ואם אחר שיבשו המים ירדו גשמים ושוב התמלא הבור במים, מותר לטלטל בין הפסים, משום שהם נחשבים כ'מחיצה העשויה בשבת' שדינה כמחיצה.

העושה מחיצה בשבת במזיד קנסו אותו חכמים שלא לטלטל בתוכה (אבל הזורק לתוכה מרה"ר חייב).

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

אמר ר"א: הזורק בשבת מרה"ר לבין פסי הבריאות חייב חטאת, לפי שהיא רה"י גמורה. לכאורה הדבר פשוט, אלא מדובר שהוא עשה פסי ביראות ברה"ר במקום שאין שם בור מים, ורבים עוברים שם, והחידוש הוא שאנו לא אומרים שמעבר הרבים שם מבטל את המחיצות.

תנן התם: לא יעמוד אדם ברה"ר ויושיט את פיו וראשו לרה"י או להיפך ויאחז כלי וישתה, גזירה שמא יביא את הכלי אליו ונמצא שעבר על איסור הוצאה בשבת. אבל אם הכניס את ראשו ורובו (= רוב גופו) למקום שהוא שותה, מותר. **וכן הדין בגת,** כלומר שאם הכניס ראשו ורובו לתוך הגת מותר לו לשתות ממנה יין מבלי לעשר, לפי שכל זמן שלא הוציא את היין מהגת אין זו שתיית קבע, ופטור ממעשר.

הגמרא מסתפקת מה הדין בפרה העומדת ברה"ר ורוצה להשקותה ברה"י: כשהוא מחזיק בכלי להשקות את הפרה ובנוסף הוא מחזיק גם בפרה, האם צריך שתכניס ראשה ורובה למקום שהיא שותה או לא? לכאורה אפשר להוכיח ממשנתנו שאמרה (בענין פסי ביראות) 'ובלבד שתהא הפרה ראשה ורובה מבפנים ושותה', ומדובר שהוא אוחז בה ובכלי, ובכל זאת צריך שתהיה ראשה ורובה בפנים. הגמרא דוחה - שבמשנה מדובר שהוא מחזיק רק בכלי, ולכן צריך שתהיה ראשה ורובה במקום שהיא שותה (= שמא היא תצא מחוץ לפסי ביראות והוא ימשך אחריה, ונמצא שהוציא את הכלי מרשות לרשות), אבל אם הוא מחזיק גם בכלי וגם בפרה אין צריך שתהיה ראשה ורובה מבפנים.

ברייתא: לא ימלא אדם מים ויתן בשבת לפני בהמתו ויאחוז את הכלי בידו כשהיא שותה, אלא שופך לפניו והיא שותה. מובח שכשאינו מחזיק בפרה אסור לו להחזיק את הכלי ולהשקותה אף שראשה ורובה בפנים.

אביי דוחה - שבאמת מה שצריך שיהיה ראשה ורובה בין הפסי ביראות זה כשהוא מחזיק רק בכלי ולא בפרה, ואז מותר לו להשקותה. ובברייתא מדובר בבהמה העומדת בבית שחלונותיו פתוחים לרה"ר, ויש לפניו אבוס העומד ברה"ר גבוה י' טפחים ורחב ד' טפחים שדינו כרה"י, ונותנים לה שם תבן מרה"י והיא מוציאה את ראשה מהחלון

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

ואוכלת, ומדובר שראש האבוס נכנס לתוך בין הפסים (ראה ציור בהגהות הב"ח בשולי הדף). והברייתא משמיעה לנו שאף שמותר לעמוד ברה"ר ולטלטל חפץ ברה"י (יבואר אי"ה לקמן בדף צח:), כאן אסרו חכמים שלא ימלא מים מהבור ויגביה את הדלי מעל האבוס וילך דרך רה"ר ויטלטל את הדלי מעל האבוס (= שהוא רה"י) להניחו לפני הבהמה, גזרה שמא כשירצה להניח את הדלי מעל האבוס יבחין שראש האבוס הנמצא ברה"ר מקולקל והוא יצא מבין הפסים (= רה"י) לרה"ר לתקנו, והוא ישכח ויקח את הדלי עמו ויניחנו מידו ברה"ר, ונמצא שהוציא מרה"י לרה"ר. ולכן אומרת הברייתא שלא יניח את הדלי על האבוס ויטלטלנו, אלא ישפוך את המים מעל האבוס והם ילכו מאליהם עד לבהמה.

למסקנת הגמרא אין זה טעם הגזרה, שהרי **המפנה את חפציו מזוית לזוית** ועקר את רגליו בכדי להעבירם ממקום למקום **בתוך רשות היחיד**, ואח"כ נמלך ויצא לרה"ר, אפילו נכנס ויוצא כל היום כולו - פטור. כיון שכשעקר את רגליו בהתחלה זה לא היה על מנת להוציא מרשות לרשות, ונמצא שלא עשה עקירה של איסור (= "מלאכת מחשבת אסרה תורה", וכשעקר ולא חשב לעשות איסור אין זה נחשב כעקירה). ואף כאן הרי עקר את הדלי כדי להניחו בראש האבוס שהוא רה"י, ואף אם הוא ישכח ויניחו ברה"ר הוא לא יעבור על איסור תורה ובזה לא גזרו חכמים. אלא טעם הגזרה הוא שמא שכשירצה להניח את הדלי על צד האבוס הנמצא ברה"ר יבחין שהוא מקולקל, ויצא לרה"ר לתקנו כשהדלי בידו ויניחנו מידו, וכשיגמור לתקנו ישכח ושוב יכניס את הדלי לאבוס שהוא רה"י, ונמצא שהכניס מרה"ר לרה"י (ובמקרה זה עקירתו מרה"ר היתה כדי להניחו ברה"י).

גמל שראשו ורובו נמצא מבפנים (= ברה"י), אובסים אותו (= תוחבים לו הרבה מספוא בית הבליעה בעל כרחו) מבפנים. והרי האבסה מתבצעת כשהוא אוזח בצואר הבהמה, א"כ מוכח שאף כשאוזח בכלי ובבהמה צריך שתהיה ראשה ורובה מבפנים. הגמרא דוחה שדין זה נאמר רק בגמל הואיל וצוארו ארוך ויכול לעקם צוארו החוצה אף כשהאדם אוזח בו.